

1
МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Кафедра правоохоронної діяльності та поліціїсти
Факультет № 6

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

навчальної дисципліни «**Актуальні проблеми правоохоронної діяльності**»
обов'язкових компонент освітньої програми другого рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність

за темою № 3 - «Поліцейські заходи»

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 21 грудня 2023 року № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 20 грудня 2023 року № 12

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 21 грудня 2023 року № 11

Розглянуто на засіданні кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики
Протокол від 14 грудня 2023 року № 13

Розробники:

1. Завідувач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, кандидат юридичних наук, професор Панова Ірина Вікторівна.
2. Доцент кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, кандидат юридичних наук Іванов Антон Олександрович.
3. Старший викладач кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики, кандидат юридичних наук Крут Катерина Олегівна.

Рецензенти:

1. Заступник начальника відділення поліції №3 Харківського районного управління поліції №1 ГУНП в Харківській області, доктор юридичних наук, старший науковий працівник Прокопенко О.Ю.
2. Доцент кафедри адміністративного права та процесу Факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Казанчук І.Д.

План лекції

1. Види адміністративної діяльності поліції. Напрямки адміністративної діяльності органів поліції України.
2. Правовий інструментарій в діяльності органів поліції України.
3. Переконавання в діяльності поліції.
4. Державний та адміністративний примус.
5. Юридичні особливості адміністративного примусу в правоохоронній діяльності поліції.
6. Види заходів адміністративно-процесуального забезпечення в діяльності поліції.
7. Заходи адміністративного стягнення, що застосовуються підрозділами поліції.
8. Поняття поліцейського заходу.
9. Види превентивних поліцейських заходів.
10. Поліцейські заходи примусу.

Література:

Основна:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
1. Адміністративна діяльність органів поліції України : підручник / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка ; [О. І. Безпалова, О. В. Джафарова, В. А. Троян та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: ХНУВС, 2017. – 432 с.
2. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: загальна частина: навч. посібник / Кол. авт.; // за загал. редакцією д-ра юрид. наук, проф., С.М. Алфьорова. – Дніпропетровськ : 2014. – 216 с.
3. Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ: Навчальний посібник / за заг.ред.. Моїсєєва Є.М. / Суценко В.Д., Олефір В.І., Константинов С.Ф. та ін. – К.: КНТ, 2008.– 264 с.

Додаткова:

2. Конституція України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
3. Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: закон України від 22.02.2006 № 3460-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3460-15>.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Про Національну поліцію: закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
6. Про безоплатну правову допомогу: закон України від 02.06.2011 № 3460-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
7. Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою : постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-п>.
8. Про охоронну діяльність: закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4616-17>.
9. Про джерела фінансування органів державної влади: закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/783-14>.
10. Про затвердження Положення про Національну поліцію України: постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248607704>.
11. Питання функціонування органів поліції охорони як територіальних органів Національної поліції та ліквідації деяких територіальних органів Міністерства внутрішніх справ: постанова Кабінету Міністрів України від 13.10.2015

№ 834 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/834-2015-%D0%BF>.

12. Питання забезпечення охорони об'єктів державної та інших форм власності: постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 937 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248634004>.

Про заходи щодо вдосконалення охорони об'єктів державної та інших форм власності: постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.1993 № 615 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/615-93-%D0%BF>.

13. Про затвердження Положення про Департамент поліції охорони: наказ Національної поліції України від 06.11.2015 № 43.

14. Положення Про патрульну службу: Наказ МВС України від 02.07.2015 № 796.

15. Про дорожній рух: закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3353-12>.

16. Положення Про патрульну службу: наказ МВС України від 02.07.2015 № 796.

17. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 22 вересня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України.— 2005.— № 52.—Ст.565.

18. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі: Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395.

19. Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : наказ Міністерства внутрішніх справ України 06.11.2015 № 1376 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>.

20. Інструкція з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017

№ 440 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-17/conv>.

21. Інструкція з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 28.07.2017 № 650 [Електронний ресурс].
- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17/conv>.

22. Інструкція про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.11.2015 № 1377 [Електронний ресурс].
- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1498-15/conv/paran15#n15>.

Текст лекції

1. Адміністративна діяльність поліції.

В адміністративній діяльності органів поліції традиційно виділяють два основні напрямки. **Під напрямками адміністративної діяльності слід розуміти конкретні види дій органів Національної поліції України, які врегульовані нормами адміністративного права у сфері організації та здійснення охорони прав і свобод громадян, забезпечення публічної безпеки та порядку, попередження й припинення правопорушень.**

Незважаючи на те, що органи Національної поліції здійснюють також правотворчу та правозастосовну адміністративну діяльність, потрібно підкреслити, що вони мають обслуговуючий характер і виступають засобами забезпечення правоохоронної діяльності.

Основними рисами адміністративної діяльності поліції є:

1) виконавчо-розпорядчий характер, який проявляється в тому, що поліція, поряд з іншими органами виконавчої влади, повинна виконувати приписи, які встановлені нормами чинного законодавства. Специфіка виконавчо-розпорядчої діяльності полягає у встановленні чинним законодавством зобов'язання виконувати розпорядження посадових осіб поліції, наданні права цим особам у визначених законом випадках застосовувати поліцейські заходи;

2) підзаконний характер діяльності поліції означає, що виконавчо-розпорядча діяльність здійснюється з метою виконання приписів законів на підставах, у спосіб та межах, визначених законом;

3) державно-владний характер, що означає здійснення поліцією повноважень від імені держави. Працівники поліції є представниками державної влади, мають

право давати обов'язкові для виконання приписи та розпорядження, застосовувати, за наявності підстав, заходи примусу;

4) підзвітність і підконтрольність. Керівники поліції звітують 1 раз на рік перед радами про стан протидії злочинності та охорони публічного порядку. Підконтрольність означає наявність права окремих державних органів, громадських організацій, народних депутатів і депутатів місцевих рад контролювати дотримання законності в адміністративній діяльності поліції;

5) профілактична спрямованість, яка забезпечується такою організацією роботи всіх органів (підрозділів), сил, засобів, що створює максимально сприятливі умови для розвитку відносин у сфері забезпечення публічної безпеки та порядку, дотримання законності, попередження правопорушень.

За змістом адміністративну діяльність можна поділити на управлінську та юрисдикційну. *Управлінська* діяльність за обсягом повноважень і сферою впливу є ширшою за юрисдикційну. Вона пов'язана з організацією правоохоронної діяльності поліції. *Юрисдикційна* адміністративна діяльність стосується питань притягнення до адміністративної та дисциплінарної відповідальності, розгляду скарг громадян.

За напрямками впливу адміністративну діяльність поділяють на внутрішньоорганізаційну (внутрішню) і зовнішньоорганізаційну (зовнішню).

Форма адміністративної діяльності поліції – сукупність однорідних за своєю правовою природою та характером груп адміністративних дій, які провадяться з метою забезпечення публічної безпеки та порядку.

Прийнято поділяти форми адміністративної діяльності на безпосередньо організаційні, тобто ті, що не спричиняють правових наслідків, і **суто правові**, які спричиняють юридичні наслідки.

До безпосередньо організаційних заходів слід віднести роз'яснювальну роботу серед населення, правову пропаганду, організаційну допомогу громадським формуванням, взаємодію із засобами масової інформації. Сюди ж належить і видача адресних довідок, надання допомоги потерпілим, інформація родичів про затримання або доставлення в органи поліції їх близьких. Значне місце займає узагальнення й розповсюдження передового досвіду, проведення різних зборів, семінарів, нарад, конференцій. Усі ці дії безпосередньо не породжують правових наслідків, але вони провадяться на підставі законів і тому впливають на організацію і

здійснення охорони публічного порядку.

До правових форм адміністративної діяльності поліції належать дії, що породжують правові наслідки:

- видання актів управління;
- укладення угод;
- здійснення інших юридично значущих адміністративних дій (наприклад, складання протоколів про адміністративне правопорушення, застосування табельної зброї, спеціальних засобів).

Акти управління – це правова форма виконавчо-розпорядчої діяльності поліції. Вони приймаються у процесі виконавчо-розпорядчої діяльності на підставі закону і є односторонніми владними приписами, які спрямовані на встановлення, зміну й припинення конкретних правових відносин або містять обов’язкові для підпорядкованих по службі осіб і органів поліції правила (норми) організації забезпечення публічної безпеки та порядку.

Ознаками класифікації актів управління є сфера застосування, юридичні властивості, назва, форма реалізації.

Укладення адміністративного договору (контракту) також належить до форм адміністративної діяльності поліції. Наприклад, на підставі укладених договорів поліція охорони за допомогою засобів охоронної та пожежної сигналізації забезпечує централізовану охорону квартир громадян від несанкціонованого доступу. Згідно зі ст. 63 закону України

«Про Національну поліцію» контракт про проходження служби в поліції – це письмовий договір, що укладається між громадянином України та державою, від імені якої виступає поліція, для визначення правових відносин між сторонами. Також контракт про навчання укладається з громадянами, яких зараховано до вищого навчального закладу із специфічними умовами навчання, який здійснює підготовку поліцейських, за умови досягнення такими особами 18-річного віку. А ось визначення правових відносин між курсантами вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, яким не виповнилося 18 років, і державою здійснюється відповідно до вимог Цивільного кодексу України.

Що стосується інших юридично значущих дій, до них належать такі дії, які

згідно з чинним законодавством безпосередньо створюють нові юридичні положення, змінюють існуючі правові відносини або виступають необхідною умовою настання правових наслідків. До таких дій належать такі внутрішньосистемні дії, як складання присяги, службове атестування тощо. Працівник поліції, який склав присягу, зобов'язаний її дотримуватись. Він має право на одержання табельної вогнепальної зброї, набуває прав та виконує обов'язки згідно із законом України «Про Національну поліцію». Службове атестування є також дією, що тягне за собою відповідні наслідки. У результаті службового атестування атестаційна комісія зобов'язана прийняти рішення, яке обов'язково враховується керівником поліції під час проходження служби окремим працівником.

Крім адміністративної діяльності, поліція уповноважена здійснювати управлінські дії, які детально не врегульовані нормами адміністративного права. Ця діяльність також має свої форми, які є формами управління. До них належать:

- проведення організаційних заходів;
- здійснення матеріально-технічних дій.

До організаційних заходів належать перш за все заходи, які здійснюються усередині апарату поліції. Ними є заходи, передбачені у планах роботи окремого органу на відповідний період. Це також інструктажі працівників, вивчення документів, що регламентують діяльність органу, навчання його особового складу, стажування молодих спеціалістів, збирання та обробка інформації, що характеризує роботу та її результати, контроль за виконанням прийнятих рішень.

Організаційні заходи можуть також здійснюватись і за межами поліції. Це – роз'яснювальна робота серед населення, заходи пропаганди, агітації, надання допомоги загонам сприяння поліції та іншим організаціям, які беруть участь у підтриманні публічної безпеки та порядку (Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: закон України).

Ще однією групою форм управління є матеріально-технічні дії (або матеріальні дії). Під матеріально-технічними діями слід розуміти врегульовані технічними нормами дії щодо створення нормальних умов для роботи апарату управління. Це – одержання та обробка інформації, облік, діловодство, адресно-довідкова робота. Такі дії є допоміжними відносно завдань щодо забезпечення публічної безпеки та порядку, для здійснення яких і створені органи поліції.

2. Види адміністративної діяльності поліції.

Видами адміністративної діяльності органів поліції є такі її складові, здійснення яких спрямоване на виконання конкретних завдань щодо впорядкування однорідних суспільних відносин, урегульованих окремими нормами адміністративного права і здійснюваних структурними підрозділами або окремими групами підрозділів поліції.

У межах кожного напрямку адміністративної діяльності органів поліції можна виділити окремі її види. Так, *видами внутрішньої адміністративної діяльності* є: службове атестування, проходження служби, надання методичної допомоги органам (підрозділам) поліції тощо.

Зміст внутрішньоорганізаційної (внутрішньої) адміністративної діяльності полягає в упорядкуванні відносин усередині апаратів поліції. Це – робота з персоналом, організаційна побудова апаратів і служб поліції, ресурсне, інформаційне та інше забезпечення діяльності поліції.

Внутрішньо-організаційна адміністративна діяльність спрямована на організацію роботи конкретних служб (патрульної поліції, дільничних офіцерів поліції, інспекторів дозвільної системи, інспекторів охорони публічної безпеки, інспекторів з безпеки дорожнього руху, інспекторів з ювенальної превенції тощо) і складається з визначення структури відповідних підрозділів, її вдосконалення, добору й розстановки кадрів, планування й координації роботи, прийняття рішень на певний період або на проведення конкретних заходів, операцій, надання практичної допомоги підпорядкованим підрозділам і працівникам, на взаємодію з іншими службами, узагальнення й поширення передового досвіду поліції, контроль і перевірку виконання, заохочення працівників, їх атестування, використання дисциплінарної практики тощо.

Результативність внутрішньоорганізаційної діяльності є умовою успішного вирішення завдань охорони правових відносин. Адміністративно-правові норми, що регулюють такі відносини, закріплені в законі України «Про Національну поліцію», в нормативних актах Міністерства внутрішніх справ України та Національної поліції України.

Зовнішньоорганізаційна адміністративна діяльність – це основна діяльність поліції. Шляхом її здійснення забезпечується безпосередня реалізація завдань,

покладених на поліцію.

Зовнішньоорганізаційна (зовнішня) діяльність спрямована на упорядкування відносин поза межами структури органів поліції, тобто між поліцією та іншими державними органами (правоохоронними та іншими органами виконавчої влади), органами місцевого самоврядування, громадськістю, засобами масової інформації тощо. Її метою є виявлення, попередження, припинення правопорушень. У цих випадках поліція вступає у відносини з посадовими особами інших установ і організацій, а також із громадянами. Особливого значення набуває відновлення стану публічної безпеки та порядку, який було порушено в результаті вчинення адміністративного проступку. Різноманітність завдань, які вирішуються у процесі адміністративної діяльності поліції, обумовлює необхідність використання в ній різних форм.

Що стосується *зовнішньої діяльності органів поліції*, то її видами є такі складові адміністративної діяльності, здійснення яких спрямоване на виконання конкретних завдань щодо впорядкування відносин поза межами апаратів поліції, а також на виявлення, попередження та припинення правопорушень. Кожен із видів зовнішньої адміністративної діяльності здійснюється окремим органом (підрозділом).

Видами зовнішньої адміністративної діяльності поліції є:

- забезпечення публічної безпеки і порядку;
- здійснення дозвільної системи;
- забезпечення діяльності спеціальних установ;
- забезпечення реалізації права громадян на свободу пересування та вільний вибір місця проживання;
- контроль за безпекою дорожнього руху транспорту й пішоходів;
- конвоювання заарештованих і засуджених;
- забезпечення охорони об'єктів.

Забезпечення публічної безпеки і порядку можна охарактеризувати як практичне забезпечення порядку на вулицях, площах, у парках, садах та інших громадських місцях нарядами патрульної поліції, працівниками інших спеціальних апаратів, частин і підрозділів під час здійснення адміністративної діяльності.

Забезпечення публічної безпеки і порядку полягає у здійсненні державними

органами в тісному зв'язку з громадськістю й окремими громадянами різноманітних заходів для забезпечення недоторканності людини, захисту її прав і свобод, попередженні та припиненні правопорушень; здійсненні карантинних заходів, пов'язаних з епізоотіями; наданні допомоги громадянам; охороні державної, колективної, індивідуальної власності; створенні умов громадського спокою, нормальних умов функціонування державних органів, установ, підприємств, організацій всіх форм власності.

Заходами забезпечення публічної безпеки і порядку є:

а) створення законодавчих та інших нормативних актів, що регулюють сферу охорони публічної безпеки і порядку;

б) діяльність органів держави та громадських організацій щодо забезпечення реалізації цих актів.

Здійснення дозвільної системи, тобто особливого порядку виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, обліку та використання спеціально визначених предметів, матеріалів і речовин, а також відкриття й функціонування окремих підприємств, майстерень і лабораторій з метою охорони інтересів держави та гарантування безпеки громадян. Дозвільна система здійснюється спеціально призначеними для цього підрозділами поліції (підрозділами дозвільної системи) та шляхом реалізації відповідної компетенції іншими підрозділами поліції (наприклад, службою дільничних офіцерів поліції).

Забезпечення діяльності спеціальних установ – це адміністративна діяльність поліції з організації роботи ізоляторів тимчасового тримання та приймальників-розподільників. Ізолятор тимчасового тримання є спеціальними установами для роздільного тримання: осіб, затриманих за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення; осіб, затриманих на підставі ухвали слідчого судді про дозвіл на затримання з метою приводу; осіб, стосовно яких застосовано запобіжний захід у вигляді тримання під вартою на строк до 3 діб; засуджених, які прибули зі слідчого ізолятора та установ виконання покарань у зв'язку з розглядом справи в суді або проведенням з ними слідчих (розшукових) дій; адміністративно арештованих – за відсутності спеціального приймальника для утримання осіб, підданих адміністративному арешту.

Дії працівників поліції щодо охорони затриманих та осіб, яких тримають під

вартою, несумісні з тортурами або іншими формами нелюдського поводження, діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність. Ніякі обставини не можуть бути виправданням для застосування тортурчи інших жорстоких дій, що принижують гідність людини. Не допускаються утискання та надання будь-яких пільг чи привілеїв особам, яких тримають в ізоляторах, незалежно від їх расової, національної належності, ставлення до релігії, соціального стану, політичних поглядів і заслуг перед державою.

Забезпечення реалізації права громадян на свободу пересування та вільний вибір місця проживання полягає у видачі та обміні паспортів, реєстрації та обліку громадян, здійсненні процедури набуття громадянства, контролю за дотриманням правил в'їзду-виїзду на (з) територію України, нагляді за дотриманням посадовими особами паспортних правил, веденні адресно- довідкової роботи. Із забезпеченням паспортного режиму тісно пов'язана діяльність органів Національної поліції щодо контролю за дотриманням правил перебування в Україні іноземців та осіб без громадянства.

Наступним видом зовнішньої адміністративної діяльності поліції є *забезпечення безпеки дорожнього руху транспорту й пішоходів*. У межах цих відносин організується і регулюється рух транспорту, здійснюється його облік тощо. Поліція відповідно до покладених на неї завдань: регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі; здійснює супроводження транспортних засобів; видає дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху.

Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

- 1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;
- 2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;
- 3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення

дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;

- 4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;
- 5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;
- 6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;
- 7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;
- 8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;
- 9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки.

Органи поліції здійснюють також і *охорону об'єктів* промислового та іншого призначення, установ, а також квартир, будинків громадян на підставі договорів; охорону та оборону важливих державних об'єктів, установ виконання покарань і лікувально-трудова установ, об'єктів матеріально-технічного і військового забезпечення органів Національної поліції України. Поліція охорони є територіальним органом Національної поліції України, яка відповідно до покладених на неї завдань здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності на договірних засадах. Департамент є головним органом у системі поліції охорони, який координує здійснювані нею заходи з охорони об'єктів усіх форм власності майна, фізичних осіб (забезпечення їх особистої безпеки), організовує та здійснює контроль за діяльністю підрозділів поліції охорони, надає їм організаційно-методичну і практичну допомогу та здійснює інформаційно-аналітичне забезпечення керівництва Національної

поліції та органів державної влади про стан вирішення питань, що належать до його компетенції.

Поліція охорони відповідно до покладених на неї завдань:

- 1) визначає за погодженням із власниками майна або уповноваженими ними органами чи особами вид охорони під час її організації;
 - 2) запобігає правопорушенням і припиняє їх у місцях несення служби;
 - 3) реалізує технічні засоби охоронного призначення і надає послуги з їх проектування, монтажу, ремонту та обслуговування;
 - 4) бере участь у розробленні комплексу стандартів на технічні засоби охоронного призначення з урахуванням міжнародних вимог і норм, розвитку міжнародного співробітництва у галузі їх стандартизації, а також співробітництва з вітчизняними та іноземними суб'єктами підприємницької діяльності у галузі розроблення, стандартизації, проектування, виробництва, монтажу та обслуговування зазначених технічних засобів;
 - 5) забезпечує випробування вітчизняних та іноземних зразків технічних засобів охоронного призначення для подальшого впровадження;
 - 6) укладає договори на виробництво технічних засобів охоронного призначення, відповідних датчиків і приладів на державних та інших підприємствах України й інших держав;
 - 7) здійснює в установленому порядку сертифікацію технічних засобів охоронного призначення, що застосовуються на території України;
 - 8) погоджує за заявками замовників проекти в частині забезпечення технічними засобами охоронного призначення об'єктів і споруд, що будуються (реконструюються);
 - 9) організує проведення технічної експертизи та підготовку висновків щодо якості проектування та виробництва технічних засобів охоронного призначення;
 - 10) провадить в установленому порядку зовнішньоекономічну діяльність.
- Як самостійний підвид зовнішньої адміністративної діяльності поліції слід

розглядати конвоювання заарештованих і засуджених. Ця діяльність здійснюється відповідно до положень про спеціальні установи, про службу з охорони, утримання і конвоювання заарештованих та затриманих осіб.

Конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених із установ попереднього ув'язнення до судів та охорона їх під час судових засідань, а також конвоювання їх у зворотному напрямку здійснюються військовими частинами та підрозділами Національної гвардії України та органами Національної поліції за місцем їх дислокації. Маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до залу судових засідань є цілком ізольований, конвоювання здійснюється закритими для сторонніх осіб коридорами і сходами або окремим ліфтом.

Усі двері приміщень, що розташовані на маршруті конвоювання, обладнуються замковими пристроями або засувами для зачинення на час конвоювання. Сходові клітки, коридори, якими здійснюється конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених, обладнуються достатнім освітленням та кнопками звукової сигналізації. Для організації надійної системи охорони передбачається встановлення системи засобів зв'язку та сигналізації про небезпеку, які є комплексними і передбачають візуальну, звукову та тактильну інформацію. Пульти централізованого відеонагляду, концентратори та кінцеві пристрої охоронної та тривожної сигналізації, засобів зв'язку з постами в залах судових засідань, блоком камер та підрозділом, від якого призначається варта, встановлюються у приміщенні варті (начальника варті). Системи відеонагляду встановлюються: у залах судових засідань; у блоці, де розміщені камери; в коридорах, де проходить маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камер до залів судових засідань; перед входом у вартове приміщення з виведенням інформації на монітори приміщення варті (начальника варті).

3. Правовий інструментарій в діяльності органів поліції України.

Функції поліції реалізуються шляхом здійснення певних видів діяльності, серед яких виділена адміністративна діяльність як найширша за обсягом і складом виконуваних завдань.

Керуючись адміністративним законодавством, працівники поліції вступають

адміністративно-правові відносини з підприємствами, установами, організаціями, їх посадовими особами і громадянами. Тому більша частина особового складу поліції зайнята переважно здійсненням адміністративної діяльності – забезпеченням публічної безпеки та порядку; усуненням причин та умов, що сприяють вчиненню злочинів та інших правопорушень; вжиттям заходів щодо усунення таких причин і умов.

Основними новаціями закону України «Про Національну поліцію» є такі: Національна поліція створюється як центральний орган виконавчої влади; оптимізація структури та функцій Національної поліції (ліквідовано низку підрозділів, зокрема ДАІ; створено патрульну поліцію, яка виконує функцію як безпеки дорожнього руху, так і забезпечення публічної безпеки та порядку; ліквідовано УБОП, КМСД, всі спецпідрозділи та створено один єдиний – КОРД); прозорість діяльності Національної поліції; ефективне партнерство з громадськістю; відкрита конкурсна система набору; нова система первинної та професійної підготовки поліцейських.

Проаналізувавши дефініцію Національної поліції України (центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку), важливо підкреслити, що поліція отримує новий правовий статус – центрального органу виконавчої влади, що передбачає самостійність і незалежність органу, зокрема у прийнятті рішень, реалізації функцій, кадровій політиці, розпорядженні власним бюджетом. Також слід зазначити, що повноваження міністра внутрішніх справ України у відносинах з поліцією обмежені та чітко передбачені у ст. 16 закону України «Про Національну поліцію».

Варто звернути увагу, що всі завдання поліції визначені як надання поліцейських послуг у сферах:

- 1) забезпечення публічної безпеки й порядку;
- 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства та держави;
- 3) протидії злочинності;
- 4) надання у межах, визначених законом, допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Принципи діяльності поліції більш конкретизовані, їм присвячено цілий розділ (II) Закону. Більш детально ці принципи вже було розглянуто в розділі 1.2 глави 1 підручника. Нагадаємо лише, що до принципів діяльності поліції законом України «Про Національну поліцію» віднесено:

- верховенство права;
- дотримання прав і свобод людини;
- законність;
- відкритість та прозорість;
- політична нейтральність;
- взаємодія з населенням на засадах партнерства;
- безперервність.

Варто звернути увагу, що згідно зі ст. 3 закону України «Про Національну поліцію» у своїй діяльності поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами.

Варто вказати нормативно-правові акти з питань діяльності Національної поліції України 2015–2016 років:

- наказ МВС від 06.11.2015 № 1376 «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції», зареєстрований у Мін'юсті 01.12.2015 за № 1496/27941;

– наказ МВС від 06.11.2015 № 1377 «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події», зареєстрований у Мін'юсті 01.12.2015 за № 1498/27943;

– наказ МВС від 07.11.2015 № 1395 «Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі», зареєстрований у Мін'юсті 10.11.2015 за № 1408/27853;

– наказ МВС і МОЗ від 09.11.2015 № 1452/735 «Про затвердження Інструкції

про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції», зареєстрований у Мін'юсті 11.11.2015 за № 1413/27858;

– наказ МВС від 09.11.2015 № 1453 «Про затвердження Порядку складання Присяги працівниками Національної поліції», зареєстрований у Мін'юсті 30.11.2015 за № 1487/27932;

– наказ МВС від 17.11.2015 № 1465 «Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування поліцейських», зареєстрований у Мін'юсті 18.11.2015 за № 1445/27890;

– наказ МВС від 06.04.2016 № 260 «Про затвердження Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та курсантам вищих навчальних закладів МВС із специфічними умовами навчання», зареєстрований у Мін'юсті 29.04.2016 за № 669/28799.

4. Методи адміністративної діяльності поліції **Переконання в діяльності поліції.**

Переконання охоплює основну групу методів адміністративної діяльності поліції, яка має проводити систематичну роботу з формування суспільної свідомості, переконання населення в обґрунтованості й необхідності встановлених державою правил і здійснюваних нею заходів. Роз'яснення завдань держави, проектів законів, намічених заходів тощо необхідне тому, що вони виражають інтереси більшості громадян. Переконання виступає як засіб і профілактики правопорушень, і зміцнення державної дисципліни. Серед методів переконання — роз'яснення, навчання, обґрунтування, заохочення, пропаганда кращих прикладів управління і багато чого іншого, що дістає відображення у категоріях і методах соціальної психології і педагогіки.

Опора на методи переконання в адміністративній діяльності поліції не виключає того, що переконання має поєднуватися з методами примусу, коли в цьому виникає необхідність. Вжиття до осіб, що вчиняють (або намагаються вчинити) протиправні дії, примусових заходів є не тільки правом, а й обов'язком поліцейських.

5. Державний та адміністративний примус. Юридичні особливості

адміністративного примусу в правоохоронній діяльності поліції.

Державний примус у демократичній країні характеризується тим, що цей метод здійснення державної влади є допоміжним, застосовується на основі переконання і лише після переконання. Це означає, по-перше, що примус завжди базується на використанні різноманітних заходів виховання, роз'яснення і стимулювання. По-друге, він використовується лише тоді, коли виявляються неефективними відповідні засоби переконання. По-третє, переконання і примус використовуються, як правило, комплексно.

Державний примус застосовується до порівняно незначної кількості осіб — як правило, тих, які вчинили правопорушення. З точки зору філософії, свій вияв

«примус знаходить в тому, що примус знімається примусом; тому він не тільки обумовлений правом, а й необхідний, а саме — як другий примус, який є зняттям першого примусу», «наси́льство або примус, взяте абстрактно, неправомірне Ідея

«другого» примусу, формула «примус знімається примусом» надзвичайно важливі в плані розуміння сутності державного примусу як реакції з боку держави на неправомірну поведінку («перший примус»). Це стосується також висновку про те, що абстрактний примус (тобто застосовуваний без порушень, відхилень, аномалій) є неправомірним.

Отже, державний примус і його складову — примус адміністративний — слід розглядати як одну з невід'ємних складових здійснення державної влади, як її метод. З іншого боку, цей примус - не самоціль, він є наслідком певної поведінки різних соціальних суб'єктів, поведінки, яка відхиляється від вимог правових норм, становить загрозу відносинам, що цими нормами регулюються і охороняються, і застосовується з метою усунення («зняття») такої поведінки. Існують також випадки, коли загроза суспільним відносинам виникає об'єктивно, наприклад внаслідок дії сил природи, тобто за відсутності протиправної поведінки, проте необхідність її усунення не менш актуальна.

Державний примус — єдиний, який може застосовуватися від імені всього суспільства до будь-яких осіб, що перебувають на території держави, а також включає заходи, які не можуть використовувати інші соціальні суб'єкти. Такі заходи є саме примусовими, тобто вони реалізуються незалежно від волі та бажання

відповідних об'єктів. Водночас у сучасній державі, що характеризується як правова, будь-яка діяльність, що здійснюється від її імені, а особливо діяльність щодо застосування примусу, має бути чітко і повно врегульована правом, ґрунтуватися на неухильному додержанні його приписів.

Отже, державний примус — це застосування до певних осіб спеціальних заходів впливу з метою спонукати, змусити їх виконувати вимоги правових норм. Державний примус виступає у двох формах — як судовий та адміністративний (позасудовий) примус. Крім цього, державний примус врегульовано нормами різних галузей права, тому він одночасно є правовим примусом (цивільно-правовим, дисциплінарним, адміністративним, кримінально-правовим).

Кожен вид примусу має специфічні особливості, що визначають його сутність і особливості, відносну самостійність у системі державного примусу. Це цілком стосується і адміністративного примусу.

Адміністративний примус характеризується такими особливостями:

О застосування адміністративного примусу завжди поєднується із широким використанням багатогранних виховних засобів, з активним формуванням правосвідомості, нетерпимого ставлення до антигромадських вчинків;

О адміністративний примус використовується в державному управлінні для охорони суспільних відносин, що виникають у цій сфері державної діяльності;

О заходи адміністративного примусу застосовуються, як правило, органами виконавчої влади та їх посадовими особами без звернення до суду. Лише в окремих випадках, як виняток, їх застосування покладається на суди (суддів) і представників окремих об'єднань громадян, наділених деякими державно-владними повноваженнями (наприклад, членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, різних громадських інспекторів тощо);

О застосовувати заходи адміністративного примусу правомочні не всі органи виконавчої влади і не всі їх посадові особи, а лише ті з них, кому таке право надано законодавчими актами (державні інспекції, поліція, служба безпеки, прикордонні, внутрішні війська та ін.);

О адміністративно-примусові заходи можуть застосовуватися не тільки у зв'язку із вчиненням правопорушень, а й за їх відсутності, коли необхідно їх попередити або забезпечити громадський порядок і громадську безпеку під час

різних надзвичайних ситуацій (стихійного лиха, епідемій, епізоотій, аварій, катастроф тощо);

О на відміну від інших видів державного примусу, які за своєю сутністю, як правило, рівнозначні відповідному виду юридичної відповідальності (наприклад, кримінально-правовий примус практично цілком збігається з кримінальною відповідальністю), адміністративний примус за змістом значно ширший за адміністративну відповідальність. Адже адміністративна відповідальність — це складова адміністративного примусу;

О заходи адміністративного примусу застосовуються як до фізичних, так і до юридичних осіб (до останніх можуть застосовуватися, наприклад, такі заходи, як обмеження або заборона проведення певних робіт, зупинення діяльності різних об'єктів тощо);

О адміністративний примус застосовується щодо організацій, посадових осіб громадян, які безпосередньо не підпорядковані органам і посадовим особам, що застосовують вплив; тобто адміністративний примус не пов'язаний із службовою підпорядкованістю, не може здійснюватися всередині тієї або іншої системи управління, а завжди має зовнішній вияв; О регулювання адміністративного примусу, підстав, умов і порядку застосування заходів впливу здійснюється нормами адміністративного права, причому не тільки законами, а й рядом підзаконних актів (наприклад, Правилами застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку в Україні, затвердженими Кабінетом Міністрів України); О діяльність щодо застосування заходів адміністративного примусу здійснюється відповідно до адміністративно-процесуальних норм, які на цей час закріплюються переважно на рівні підзаконних актів, і від норм матеріального права в основному не відокремлені (за винятком норм, які регулюють порядок застосування адміністративних стягнень);

О заходи адміністративного примусу дуже різноманітні, вони можуть мати характер морального, майнового, особистісного впливу, допускається застосування фізичної сили і вогнепальної зброї;

О заходи впливу застосовуються саме в примусовому порядку, тобто незалежно від волі й бажання суб'єкта, до якого застосовується, часто з можливістю використання для його реалізації інших примусових заходів;

О застосовується адміністративний примус з потрійною метою: 1) для

запобігання різним антигромадським проявам, недопущення виникнення певної протиправної ситуації; 2) для припинення розпочатого або вже вчиненого протиправного діяння та забезпечення провадження в справах про адміністративні проступки; 3) для покарання осіб, які вчинили правопорушення. Отже, поняття адміністративного примусу слід визначити як застосування відповідними суб'єктами до осіб, які не перебувають в їх підпорядкуванні, незалежно від волі і бажання останніх, передбачених адміністративно-правовими нормами заходів впливу морального, майнового, особистісного (фізичного) та іншого характеру з метою охорони відповідних суспільних відносин шляхом попередження і припинення правопорушень, а також покарання за їх вчинення.

6. Поняття поліцейського заходу.

Вимоги до поліцейського заходу

1. Поліцейський захід - це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

2. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції. Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

3. Обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України.

4. Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

5. Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

6. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції.

7. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Види поліцейських заходів

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені [Кодексом України про адміністративні правопорушення](#) та [Кримінальним процесуальним кодексом України](#), на підставі та в порядку, визначених законом.

2. Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом.

3. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

4. Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

7. Види превентивних поліцейських заходів.

Превентивні поліцейські заходи

1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
- 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;

11) поліцейське піклування.

2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Перевірка документів особи

1. Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у таких випадках:

1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;

3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

4) якщо в особи є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;

5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;

6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

Опитування особи

1. Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

2. Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

3. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

Поверхнева перевірка

1. Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

2. Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

3. Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

4. Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

5. Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

6. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа

повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

7. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог [статті 237](#) Кримінального процесуального кодексу України.

Зупинення транспортного засобу

1. Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо водій порушив [Правила дорожнього руху](#);

2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;

3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи

знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;

4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;

5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;

6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;

7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;

8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;

9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

2. Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки,

визначеної у цій статті.

Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію

1. Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження фіксації слідів правопорушення. Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей.

Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю

1. Поліція уповноважена затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені [Конституцією України](#), [Кримінальним процесуальним кодексом України](#) та [Кодексом України про адміністративні правопорушення](#), а також іншими законами України.

2. Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання.

3. У випадках, визначених частиною другою цієї статті, поліцейські повинні негайно викликати медичних працівників до місця фактичного знаходження таких осіб, а також, за можливості, поінформувати членів сім'ї.

4. Поліцейський може тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування транспортного засобу для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя і здоров'я або на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі. На вимогу особи поліцейський зобов'язаний повідомити про причини застосування ним відповідних заходів.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється на підставах та в порядку, визначених [Кримінальним процесуальним кодексом України](#) та [Кодексом України про адміністративні правопорушення](#).

5. Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення

речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

6. Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає необхідності здійснювати такий захід.

Проникнення до житла чи іншого володіння особи

1. Поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

- 1) рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- 2) безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні злочину;
- 3) припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

2. Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

3. Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складається протокол.

Перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ

1. Поліція в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України, може оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб - підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведінки з ними та правил їх використання.

2. Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та

на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, з метою перевірки дотримання правил поводження з ними та правил їх використання.

3. Поліція відповідно до порядку, визначеного Міністерством внутрішніх справ України, вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поводження з ними та правил їх використання, що загрожують громадській безпеці, до усунення таких порушень.

4. Поліція інформує відповідний орган Міністерства внутрішніх справ України в одноденний строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання і використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ.

Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису

1. Поліція для забезпечення публічної безпеки і порядку може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- і відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото- і відеотехніки, що знаходиться в чужому володінні, з метою:

- 1) попередження, виявлення або фіксування правопорушення, охорони громадської безпеки та власності, забезпечення безпеки осіб;
- 2) забезпечення дотримання [правил дорожнього руху](#).

2. Інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

Поліцейське піклування

1. Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

- 1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;
- 2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення;
- 3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;
- 4) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має наслідком щодо:

- 1) осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, - передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;
- 2) осіб, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, - передання відповідному закладу;
- 3) осіб, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті, - передання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

2. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

3. Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

4. Про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) застосування

поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписується поліцейським і особою. Копія протоколу негайно під розпис вручається особі. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія - вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

5. Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідального поліцейського в підрозділі поліції.

У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

6. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

8. Поліцейські заходи примусу.

Поліцейські заходи примусу

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу - це сукупність

пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокові пристрої контактної та контактної-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;
- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- 10) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
- 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;
- 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
- 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби.

5. Поліцейський за жодних обставин не може застосовувати заходи примусу, не визначені цим Законом.

6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронежилетів та іншого спеціального екіпірування).

7. Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.

8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та

вогнепальною зброєю встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

Порядок застосування поліцейських заходів примусу

1. Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є не виправданим або неможливим.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей - через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.

9. Умови та підстави застосування поліцейських заходів примусу.

Застосування фізичної сили

1. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

2. Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

Застосування спеціальних засобів

1. Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом.

2. Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки у разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Загальні правила застосування спеціальних засобів:

1) кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:

а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;

б) під час затримання особи;

в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;

г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі і оточуючим;

г) проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;

2) гумові та пластикові кийки застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;

в) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

3) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

4) засоби примусової зупинки транспорту застосовуються для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу

створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;

5) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень застосовуються для:

а) затримання особи;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

б) електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського;

7) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби застосовуються для:

а) маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей;

8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу застосовуються для:

а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;

б) затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;

в) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;

9) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:

а) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

б) відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;

в) примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;

г) затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні злочину;

10) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, застосовуються для:

а) захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

б) відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;

в) затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

г) затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;

г) затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

д) подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;

е) знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

є) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

ж) відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей;

11) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовуються для:

а) забезпечення маскування дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;

б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи;

12) службовий собака застосовується під час:

а) патрулювання;
 б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи; г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського;

13) службовий кінь застосовується під час:

а) патрулювання;
 б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

Поліції (поліцейському) заборонено:

1) наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шії, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;

2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;

3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;

4) застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10°C;

5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

б) застосовувати кайданки більше ніж 2 години безперервного використання або без послаблення їх тиску.

4. Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

5. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника

про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідного прокурора.

Допустимі параметри спеціальних засобів у частині їх фізичного, хімічного та іншого впливу на організм людини визначаються уповноваженими установами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

6. Правила зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів, що є на озброєнні поліції, визначаються нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України.

Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під

варті, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогнебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного

прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.